

KNUT ØDEGÅRD TRADOTT MINN OLIVER FRIGGIERI

Dawn il-poeziji, sakemm ma lahaqx qasamhom ma' xi sorsi oħra li għandi dubju, qed jixxandru b'mod eskklusiv f'din il-Paġna Letterarja għall-ewwel darba.

Il-Professor Friggieri kien indikali verbalment waqt attivita' letterarja li xtaqt jtraduċi għal Malti xogħlijiet tal-poeta Norveġiż Knut Ødegård. Fil-fatt kien bagħthom li b'imejl, bis-soltu mod umli tiegħu, "Għall-konsiderazzjoni tiegħek għal It-Torċa." Dwar dan tkellimna wkoll u qalli li xtaqt li jkun hawn aktar għarfien f'Malta dwar dan il-poeta Norveġiż.

Dwar Oliver Friggieri

Dwar Oliver Friggieri tkellimna diversi drabi u hafna xogħlijiet tiegħu jibqgħu ttmirati f'moħħna. Biżżejjed insemmu "Mal-Fanal hemm ħarstek tixgħel" Tana wkoll bosta novelli u rumanzi. Fost il-proza essenzjali ta' Friggieri hija "Stejjer għal qabel jidlam", "L-Istramb", "Il-gidba", "It-tfal jiġu bil-vapuri", u "Fil-Parlament ma Jikbrux Fjuri", "Fil-gżira taparsi jikbru l-fjuri u l-awtobiografija "Fjuri li ma Jinxfux". Hawnhekk mhux qed insemi x-xogħol tiegħu dwar Dun Karm, bosta traduzzjonijiet u analiżi letterarja.

Meta dan l-awtur u lingwista kbir ħalliena nhar is-Sibt, 21 ta' Novembru 2020 id-dedikajna żewġ faċċati propju għax-xogħol tiegħu.

Oliver Friggieri ħadem ukoll fuq diversi traduzzjonijiet. Ivan Said (L-accént, Novembru 2012) semma diversi traduzzjonijiet tal-Professor Friggieri. "Il-Hanut tal-Argentier ta' Karol Wojtyła (ippubblikat fl-1981), Majakovskij – Dramm fi tmien atti ta' Kostas Valetas (1988) u Ratsin – Dramm f'ħames xeni ta' Boris Vishinski (1990). Fost in-narrativa li qaleb għall-Malti nsibu Għajn ix-Xemx ta' Francis Ebejer (1971),

Hrejjeff għat-Tfal ta' Grimm u Andersen (1974), Jum Sabiħ tar-Rebbiegħa ta' Ciril Kosmac (1981), Lehen bil-lejl u Valanga ta' Boris Vishinski (1985), Għanja Qadima u l-Halliel tal-Katavri ta' Robert Louis Stevenson (1986) u L-Għarusa Kienet mill-Isbaħ ta' Lauretto Enzo (1991)2".

Permezz ta' telefonata u anke korrispondenza, inħossni onorat li l-Professor Oliver Friggieri afdani (u fl-istess ħin inħoss din ir-responsabilita') li nipublikalu fuq din il-paġna, traduzzjonijiet tal-poeziji tal-awtur Norveġiż Knut Ødegård.

Irrid nagħmilha ċara li l-iskop tal-Professor Friggieri, għallinqas minn dak li qalli, kien li johloq għarfien f'pajżna dwar dan il-poeta kbir.

Sfortunatament għal hafna raġunijiet qatt m'għamilt dan sakemm il-Prof Friggieri dam magħna. Pero' kien ikun nuqqas li dan ix-xogħol ma kienx jara d-dawl u hekk ser inkun qed nagħmel illum.

Dwar Knut Ødegård

Knut Ødegård twieled fis-6 ta' Novembru 1964, f'Molde fin-Norveġja. Ippubblika aktar minn ħamsin ktieb, bosta poeziji, żewġ rumanzi għall-adulti żgħażaġh, żewġ kotba dwar l-Iżlanda, drammi, u hafna oħrajn. Ix-xogħlijiet tiegħu huma rikonoxxuti internazzjonalment u magħrufin għall-profondita' u l-kwalita' għolja tagħhom. Tant hu hekk li x-xogħlijiet tiegħu ġew tradotti f'39 lingwa

Qed nipprezentalkom l-ewwel poezija, Alt dette (bil-Malti "Dan kollu") bil-lingwa oriġinali.

ALT DETTE

Når vi vert gamle, du, og kråkene kjem for å ta oss

(kra-kra, og så borte i eit vengeslag mot lufta) kvar er vår kjærleik då?

Kif għidt qabel, din it-tra-

duzzjoni, qed tidher sa fejn naf jiena b'mod eskklusiv f'din il-paġna.

Il-Poeziji

(Traduzzjoni tal-Professor Oliver Friggieri tal-poezija tal-awtur Norveġiż Knut Ødegård.)

DAN KOLLU

Meta nixjieħu, qalbi, u l-kokka tiġi biex taqbad-na

(kaw-kaw, imbagħad nitilqu b'ċaqliqa waħda ta' gwenħajhom, fl-arja),

fej imbagħad se tkun imħabbitna?

Fejn imbagħad se jkun dal-fomm li jgħid

xi ħaga dwar magna tal-kafe' mkissrsa, is-sadid tal-karozza,

zjara lill-kardjologu, snien foloz li nqalgħu, kont tat-telefon

jew (romantiku) dwar il-qamar dehbieni

u s-siġar bl-inwar, li jispjegaw il-gideb abjad kollu,

il-qerq kollu, u kulma ma jasalx jingħad dwar it-tarbija li qatt ma kellna, u kulma jdub go ħalqek tul il-bewsa?

Jew dawn l-għajn li jiccasaw quddiem l-iskrin aħdar tal-kompjuter

jum wara jum, u dik il-ħarsa lej meta inti tneħħi ħwejġek

meta l-għaxija tkun riesqa:

inti gwejda titfi d-dawl u tibqa' bħal silwett b'sider matur

u koxxejn kontra d-dawl lj rqiġ jiddeffes

minn xquq it-twieqi mill-baħar kaħlani tal-Iżlanda?

jew dawn l-idejn li jiktbu u jiktbu, li jqiegħdu

l-bćejjeċ tas-silġ f'posthom u jziegħlu bik

fuq għadmek sakemm inti taqbad u tkun tridni

bħal qawwa li tfarrak kollox, u jien nisplodi

mifqugħ go fik, f'gufek li

tneħħa minn kirurgu f'Reykjavik?

Dan u dak kollu nsejħulu mħabba – fejn se tkun, meta l-kokk jigi?

għaliex huma ma jeħdun- iex it-tnejn f'daqqa. Xi ħadd minna

se jkun l-ewwel li jkun hemm barra mixħut fuq l-art imħammga bis-silġ.

sa tarf il-baħar (isfar ħaxix is-sena l-oħra, issa r-rebbiegħa).

meta jasal il-kokk iswed u jaqbad mal-ħalq, mal-għajnejn, mal-idejn u mal-ġenitali.

Dak minna li jithalla wara t-tieqa, mbagħad, għażiża, li jquq filgħodu u jagħmel kulma

aħna drajna – ifittex f'Mar-gunbladid li tinsab fil-kaxxa tal-ittri. Jiftaħ il-viti

u jħares lej innifsu, quddiem il-mera. Forsi hemm

qed jara xi ħaga aktar minn wiċċu? Il-wiċċ l-ieħor

mela se jiddi skont il-wiċċ tal-mera, bħalma djar mitluqa

jibqgħu weqfin jiddu ħdejn l-baħar?

TIEQA MIFTUHA BERAH

Tieqa, miftuha beraħ Bħal meta virus Joħroġ minn ġol-ġisem,

minnufih

telaq, taħt l-għatu ta' tankijiet settici sewdiena.

Il-pajpijiet iħarħru fid-dipartiment municipali tal-ilma, xi ħadd qed jiftaħ it-tappijiet

jew `il barra minn tieqa lejn is-sħab, u l-uċuħ

u dan kollu inħoss bħalkieku għall-ewwel darba

wara li deni qawwi ħall il-qabda tiegħu fuq għajnejja

u fuq widnejja. Wiċċek, ħanini: tieqa

li ħin bla waqt infetħet beraħ! Tfulija

qalb it-tħaxwix tal-weraq biswit id-dar bajda

u inti tiftaħ it-tieqa tiegħek

biex tiltaqa' ma' rguliti li zienja

tidħol fejn it-tfulija u ż-żmien

huma lkoll indaqs u qrib ħafna.

It-tieqa tiegħek

Lejn sħab abjad ħarkieni.

Miftuha beraħ! Warajha

Wiċċna, mikxuf `il fuq

miż-żmien. Imħabbitna

Hawn hi, u huwa biss iż-żmien

Li jgħaddi. M'għandniex għalfejn iżjed

Infissru ruħna lil xulxin, ħanini! Wiċċna

Ifissrilna, m'hemmx mewt, m'hemmx

Xjuħija. Isheħ mill-mewt l-imħabba.

Ma nissograx ngħid, im-bezza' minn bluhiti, imissni ngħid:

Inti tiftakar? Kien kliem Ġesu' jew kliem il-vigarju.

Imlissna fil-knisja ckejk-na bosta snin ilu? Kien Aw-wissu. Inti

Kont hemm mal-ġilji bojod, inti nnifsek ġilju

Abjad: għarusa f'Aw-wissu. Isheħ

Mill-mewt! U issa zziegħel bija, qisek taf ħsibijiet,

Idek miexja mal-qorriegħa tiegħi bi ħlewwa bla qies,

Bħallikieku jien kont (minkejja kollox)

Hieles mit-tħsir kollu taz-zmien, minn kull dnuq, u jien ngħum

Bħal kranju leqqieni fil-ħamrija, zerriegħa

Miexja lejn qawmien sħiħ fl-imħabba.

Taħt is-sħab abjad im-għaġġel. Lejk. Fik `il ġewswa

Toħroġ imħabbti minn